

Баламен қалай сөйлесуге болады

Бала өмірінің алғашқы күндерінен бастап қарым-қатынас оның психикалық дамуының маңызды факторларының бірі болып табылады.

Егер жағдай тыныш болса, баламен сөйлесуді көру арқылы бастау керек. Өзара әрекеттесу арқылы шынайы эмоциялар беріледі, тітіркену мен негативті жеңуге тырысыңыз, шын жүректен кездесуге қадам жасаңыз. Маңызды әңгімеге алдын ала дайындалып, назар аудару керек. Ол үшін барлық үй ісін аяқтап, телефонды дыбыссыз режимге қою, компьютер мен теледидарды өшіру қажет. Маңызды тақырыптарға арналған әңгімелер жылдам болмауға тиіс, үйде атмосфера жасаңыз.

Бұйрық үні туралы әңгімелесу кезінде ұмытыңыз, тек конструктивті диалог. Сіздің міндетіңіз - баланың өз еркімен айтқандарыңызға бағынуы. Тек сонда ғана сіздің өзара әрекеттесуіңіздің нәтижесі оң болады.

Балаңызбен бейнелі тілде сөйлесуге тырысыңыз, сонда бала тілді тек ұятсыз адамгершілік ретінде ғана емес, оқиғалардың даму мүмкіндігіне сенеді.

Keңестер:

- Әйтсе де балаға түсінікті тілде сөйлеу. Сіздің сөзіңіз әдемі және бейнелі болуы мүмкін, бірақ егер бала оның мағынасын түсінбесе, онда қарым-қатынас тиімді бола алмайды. Бала кезден бастап баланың сөздік қорымен жұмыс істеуге тырысыңыз, түсініксіз сөздердің мағынасын түсіндіріңіз. Бұл баланы білімді етеді.
- Балалар мәселесіне әрқашан түсіністікпен қараңыз. Тіпті олар сізге ақымақ және күлкілі болып көрінсе де. Жауап іздеп, баламен адал сөйлесуге тырысыңыз. Баланың есі өте берік, егер сіз балаңызға тіпті бір рет де өтірік айтсаңыз, өтірік кез келген уақытта ашылуы мүмкін. Бұл жағдайда сіз баланың көз алдында беделіңізді мәңгі жоғалтасыз. Егер сіз бір нәрсені білмейтін болсаңыз, онда оны мойындаудан қорықпаңыз. Бұл мәселені жақсы зерттеген кезде дұрыс кеңес бере аласыз. Осылайша, сіз балаңызда ақиқатты іздеуге деген сенімді қалыптастырасыз.
- Бала бақшаға барғаннан кейін баланың күнін қалай өткізгені туралы сұраңыз. Балаңыздан балабақшада не жегені, кіммен сөйлескені туралы сұраңыз. Осы уақыттардан ләззат алыңыз, өйткені жасөспірім кезінде бала сізге бәрін айта алмайды.

- Ересектердің балаға үйрететін ең маңызды сабағы - өзінің оң үлгісі. Кейде сөздер байқалмайды, ал іс-әрекеттер мәңгі есте қалады, қиын немесе ұқсас жағдайда бала ата-ана үлгісінің пайдасына таңдау жасайды. Сәби бала кезінен ата-анасының қозғалысын, мінез-құлқын, сөйлеген сөзін көшіріп алады. Сезімдеріңізге, сөздеріңізге, әрекеттеріңізге назар аударыңыздар.
- Баламен қарым-қатынас жасаудың алдында сіздің басыңызда айқын мақсат болуы тиіс. Мақсатсыз қарым-қатынас ешқандай нәтижеге алып келмейді. Сөйлесу диалогқа негізделуі тиіс, баланың жауабын міндетті түрде күтіңіз.

Бұл әдістерді осы реттілікпен қолдану қажет.

1. Бұйрықтың орнына - өтініш. "Бөлмеде неліктен тәртіпсіздік бар? Неге ойыншықты тастадың? ", - деп сұраңыз.
2. Ашуланудың орнына - белсенді тыңдау. Егер бала сіздің өтінішіңізді орындамаса және өзін нашар ұстаса, онда оның негізгі қажеттіліктері терең деңгейде қанағаттандырылмайды. Мысалы, бала анасының шашыраңқы ойыншықтарды алып тастау туралы өтінішін орындамайды. Анам ешқандай сұрақсыз: "Сен қазір ойыншықтарды жинағың келмейді, өйткені шаршадың. Бұл саған қиын сияқты ". Көмек ұсынуға болады. Бұл қарапайым сөздердің сиқырлы әсері болуы мүмкін - бала жинаумен айналысады. Неге? Анам оның бұлай істегісі келмейтінін байқап, оған қатыстым. Көріңіз! Бұл тәсілді ең болмағанда бір рет көрген болсаңыз, ол туралы бұрын білмегеніңізге өкінесіз.
3. Баланың жақындарымен татуласуға деген ішкі ұмтылысынан және сыйлық алуға деген ұмтылысынан күшті себеп жоқ. Көтермелеулер мынадай болуы мүмкін: біз сізбен серуенге шығамыз, шай ішеміз, досыңды қонаққа шақырамыз, сізбен ойнаймыз, бірге сурет саламыз және тағы басқа.
4. Егер бала сіздің өтінішіңізді орындауға табандылықпен кіріспесе, бұйрық ата-ана билігін бекіту үшін қажет. Ол қатты, бірақ тыныш айтылуға тиіс. Сіз командалық дауысты қолданғаннан кейін өзіңіздің дауысыңызда тұру керек. Эмоциялар, түсініктемелер, дәлелдер, айыптаулар мен қорқытулар сіздің позицияңызды әлсіретеді.

Бұйрығыңызды орындалғанға дейін қайталаңыз. Егер өзіңіздің жетістігіңізге жете алмасаңыз, келесі тәсілді пайдаланыңыз.

5. Жазалау мен қорқытудың орнына - «салқындату» уақыты. Баланы өз бөлмесіне жіберуге болады. Тайм-аута уақыты жасына байланысты: әр жылға бір минуттан, балаға. Бұл әдісті 10 жасқа дейінгі баламен қолдану жақсы. Егер бала қуанышпен өз бөлмесіне барса, тайм-ауттар жұмыс істемейтінін есте сақтау керек. Тайм-аута аяқталғаннан кейін өтінішіңізді қайталаңыз.

Бірақ, естеріңізде болсын, мінсіз ата-ана болуға тырысу өте қауіпті. Баланы «барлығына және тез» үйрету әрекеті оның жеке басының қорғаныш реакциясын ғана оятады.

Бірінші ереже: баланы емес, оның әрекеттерін талқылаңыз

Балалар өте эмоционалды, сезімтал, осал және ата-аналарының мақтанышын қалайды, сондықтан сынға төзе алмайды. Оның үстіне, барлық балалар ересектердің сөзін түсінбейді. Мысалы, ата-аналар: «Менің қасіретім», «Мен неге жазаланамын?» деп айтса, олар балаға оның дұрыс істемегені туралы ақпарат жеткізгісі келеді. Бірақ балалар әлі логикалық тізбектер құруды білмейді. Мұндай сөздерді: «Мен анам/әкемнің күйзелісімін». Сондықтан ата-аналар балалармен өздеріне түсінікті тілде сөйлесіп, баланың өзін емес, оның жасаған әрекетін талқылаған дұрыс. Баламен мұндай әңгімелесу онымен сенімді қарым-қатынас орнатуға мүмкіндік береді және болашақта ол өз проблемаларын сізбен талқылаудан қорықпайды, өйткені сіз оны сынап қана қоймай, шешуге көмектесетініңізді білетін болады.

Екінші ереже: баланы салыстырмаңыз

Балалармен сөйлескен кезде оларды басқа балалармен немесе тіпті кемелермен салыстыруға болмайды. Мұндай сөздермен ата-аналар баланың өзін-өзі бағалауын төмендетеді, ол басқа балалардан да жаман екенін түсінеді.

Әрине, баланың бағдарлануы мүмкін оң мысалдар келтіруге болады және қажет, бірақ салыстырусыз.

Үшінші ереже: баланы сәтсіздіктерге айыптамаңыз

Балалар өмір сүруге үйренеді, сондықтан олардан ересектердің қалай өмір сүретінін күту дұрыс емес.

Ата-аналар: «Сен немқұрайлысың, қанша уақыттан бері үйренбесең де», «Сен не істедің?» деп айтуы мүмкін.

Ал балалардың қателігі - ата-аналардың қателігі. Балалар өздеріне үйретілгендерді жақсы біледі ғой. Егер бала баяу меңгерсе, бұл да оның кінәсі емес. Және сынмен баланың қолынан келгеннің бәрін жасауды мүлдем тоқтатуына, оның мотивациясының төмендігіне, өз күшіне сенімсіздігіне, бастамасыздығына қол жеткізуге болады. Сондықтан ата-аналарға әдеттегі фразаларды ауыстыруға кеңес беріледі, мысалы: «Тағы да сынап көрейік, мен саған көмектесемін», «Тағы да сынап көр, сен міндетті түрде жеңесің!», «Мен сенің жетістіктеріңе өте қуаныштымын» (бұл фразаны аз да болса айту керек).

Төртінші ереже: бала қоғамның толыққанды мүшесі

Ересектер балалардың олардың әңгімесіне араласуын ұнатпайды. Олар: «Өздерің сұрамаған жерге мұрныңды соқпа» немесе «Сенің ақылың жоқ» деп айтуы мүмкін. Әрине, балалар ересектер әңгімесіне қатыспауы тиіс. Бірақ бұл олардың қызығушылығына байланысты әңгімеге араласқанда оларды қорлау керек дегенді білдірмейді.

Болашақта баладан қандай да бір компаниялардағы талқылаулар мен дауларға қатысу ниетін жоятын ренжіту сөздерін баланы қорламайтын, бірақ оның қателігін түсіндіретін сөздермен ауыстырған дұрыс: «Сенің пікірің біз үшін маңызды, бірақ қазір бізде өте маңызды ересектер әңгімесі бар және балалар мұндай әңгімелерге қатыспауы тиіс».

Ал егер әке-шешелерге бала қандай да бір талқылауды мүлдем естімеуі керек болса, онда оны алдын ала бөлмеге кірмеуді сұрауға болады.

Егер әңгіменің маңызы болмаса, онда балаға бөлмеде болуға және сөйлеуге құқық беруге болады.

Балалар үшін ата-аналар - ата-ана ғана емес, өмірдегі басты адамдар екенін естен шығармау керек, олар бала қорғауды, көмекті, кеңесті күтеді, бірақ ешқандай да қорлау мен сынға ұшырамайды.

Сұхбат диалогтық сөйлеуді дамыту әдісі ретінде

Мектеп жасына дейінгі балалардың диалогтық сөйлеуін дамытудың негізгі әдістерінің бірі әңгімелесу болып табылады.

Әңгімелесу - бұл сұрақтар мен жауаптардан тұратын белгілі бір тақырып бойынша ересек адаммен баламен мақсатты түрде сөйлесу.

Әңгімелесу бірінші кезекте балалардың күнделікті өмір үдерісінде алған білімдері мен түсініктерін байыту, нақтылау және жүйелеу әдісі болып табылады. Әңгімелесу арқылы балалар нақты пәндер мен құбылыстар туралы мәліметтерді меңгереді, пәндердің белгілерін, пәндермен әрекеттерді сөзбен жеткізуді үйренеді. Әңгімеге қатыса отырып, бала өз пікірін бір пәнге шоғырландыруды үйренеді, ол туралы білгендерін еске алады, логикалық ойлауға, өз ойын білдіруге үйренеді, сұрақтарды тыңдау және түсіну, оларға дұрыс жауап беру білігін дамытады.

4-5 жастағы балалармен әңгімелесу бірқатар пайдалы дағдылар мен дағдыларды үйретеді: бір-бірін тыңдау, сөзін үзбеу, толықтыру, бірақ айтылған сөздерді қайталамау, сөздерді әдепті және тілектестікпен бағалау, айқын айту, қорытынды жасау, жалпылау.

Әңгімелесу балалардың өмірлік тәжірибесі мен білімі негізінде құрылуы тиіс. Мысалы, «Қыс туралы» тақырыбындағы әңгімені балалар табиғаттың қысқы құбылыстарымен танысқан, тиісті әңгімелер мен өлеңдер тыңдаған кезде ғана өткізуге болады.

Әңгімені әр түрлі түрде бастауға болады - еске салудан, әңгімеден, суретті, ойыншықты, пәнді қараудан, тақырыпқа тікелей қатысы бар жұмбақ жасаудан, өлең оқудан.

Әңгіменің мазмұнына байланысты онда әр түрлі үйлесімде сұрақ, түсініктеме, көрнекі материалды көрсету сияқты тәсілдер қолданылады. Әңгімелесу барысында балалардың сөз болып отырған пәндер мен құбылыстар туралы білімдерін нақтылау немесе тереңдету үшін жаңа мәліметтер беріледі.

Бұл ретте, балалардың сезімдері мен сезімдерін әрқашан түсіне алмайтынын, оның үстіне олардың сезімдерін атай алмайтынын есте сақтау маңызды, сондықтан ата-аналар баланың сезімдерін көре біліп қана қоймай, оларды атауға және оларды түсінуге біртіндеп үйретуі қажет.

Баланың айтқандарына үнемі назар аударуға тырысыңыз және оның әңгімесін үзбеңіз - бұл оған оның Сіз үшін қызықты және қымбат екенін көрсетеді.

Оның қателіктерін түзетуден қорықпаңыз!

Сіздің балаңыз өз өмірінде және қоршаған ортасында бағдарлауды үйренеді, сондықтан ол көп нәрсені түсінбеуі немесе қате түсіндіруі мүмкін. Оның дамуының әрбір кезеңінде баланың жағдайды дұрыс түсінуін тексеру, егер ол шатасып қалса, оның қате көзқарасын тыныш және агрессиясыз түзету маңызды.

Қарама-қайшы болмаңыз! Сіз айтатын сөздер ақпараттың азғана бөлігін ғана қамтиды, Сіздің әңгімелесушіңіз ауызша емес коммуникациядан: интонациядан, қимылдан, позадан және бет-әлпеттен анағұрлым көп нәрсе біледі. Балалар - ерекшелігі жоқ, сондықтан Сіздің сөздеріңіз бен ауызша емес көріністеріңіз бірдей мағынаға ие болуын және баланың екі жақты ақпарат алмауын үйреніңіз. Мысалы, Сіз оны жаман мінез-кұлқы үшін ұрғанда күлімсіреудің қажеті жоқ, немесе балаға оның қолын кеудесіне бүктеп, жүзін ашуландырып кешірілгенін айтпаңыз. Оған шынымен қандай ақпараттың дұрыс екенін түсіну қиын болады: Сіз осы сәтте оны жазалайсыз ба, әлде кешіресіз бе. Бұл оның Сізге қарама-қайшы көзқарасын тудырады.

Балалар түсінетін сөздерді пайдаланыңыз.

Егер Сіз жаңа, қиын сөздерді қолдансаңыз, онда олардың мағынасын бірден түсіндіріңіз. Сіз баланы өзіңіздің сезімдеріңіз мен сезімдеріңіз туралы айтуға ынталандыра аласыз, сондай-ақ әртүрлі көтермелеулер арқылы қарым-қатынас жасау үшін жаңа сөздерді пайдалана аласыз.

Қарым-қатынас кезінде баламен бір деңгейде болыңыз!

Бала сіздің бойыңыздан төмен және бұл әңгімелесу кезінде оған қысым көрсетуі мүмкін. Әңгімелесудің алдында көзіңіз шамамен бір деңгейде болатындай етіп онымен бірге отырыңыз.

Сөйлесу кезінде тыныш үнді пайдаланыңыз!

Сіздің дауысыңыз немесе айқайыңыз Сіздің ашуланғаныңызды білдіреді - бұл баланың қауіп-қатерге ұшырауы тиіс дегенді білдіреді. Ол әңгімеге ашыла алмайды және өзін ыңғайсыз сезінеді.

Баланың мінез-құлқын сынау сирек көмектеседі!

Сынға алу, айыптау немесе ұрлау балаға оның дұрыс істемегені туралы ақпарат бермейді, тек оны ауыртып, өзін-өзі бағалауына зиян келтіреді. Болашақта ол сынмен қалай айналысатынын білмейді, ал қазір - бұл оның Сізге деген құрметі мен сеніміне нұқсан келтіреді. Бала өзін дұрыс ұстамаған жағдайда айыптау мен қорлауға емес, оған не және қалай дұрыс істемегенін түсіндіруге назар аударыңыз.

Ересектерге ашуланудан немесе алаңдаушылықтан құтылу оңай емес, осы сәтте бірнеше секундқа тоқтап, терең дем алыңыз, бұл Сізге өзіңізді ұстауға және тыныштануға көмектеседі!

Конструктивті сын әрқашан баланың жеке басына емес, тек оның мінез-құлқына шоғырланады және оның мақсаты - мінез-құлықты өзгерту, қорлау немесе қорлау емес.

Маңызды:

- асығыс қорытынды жасамау;
- шынайы және бейтарап болу;
- баланы өзінің әлсіз жақтарын түсінуге және қабылдауға үйрету және оларды одан әрі сындарлы пайдалану;
- дербес шешімдер қабылдауға рұқсат ету (әрине, оның қауіпсіздігімен байланысты емес шешімдер ғана);
- баланың жағымды мінез-құлқын байқау және көтермелеу;
- балаға оның өзгеруін қалайтыныңызды көрсету.